

FISKIVINNUNÝSKIPAN

Veiðioyvi heldur enn uppboðssølu

Sjálvur fiskiskapurin skal skipast við veiðiloyvum, fiskidøgum, kvotum, stongdum leiðum og reiðskapsregluringum og ikki uppboðssølu. Veiðiloyvi skulu tó fella aftur til landið, tá loyvishavarin gevst, og tá kunnu tey seljast um uppboðssølu. Tað heldur ein hin fremsti fiskivinnufrøðingurin og –ráðgevin Kjartan Hoydal. Hann heldur tað vera skeivt at geva lógini um vinnuligan fiskiskap skyldina fyri vánaligu fiskivinnuumsitingina gjøgnum árin. Men fyrisitingin av lógini er so líðandi skeiklað

Ingolf S. Olsen

- Tað ber ikki til at skipa fiskivinnuna 100 prosent eftir marknaðartreytum. Ongin í vinnuni skilir hasa hugsanina. Og eg skilji hana heldur ikki.

Orðini eigur Kjartan Hoydal, nú pensjóneraður fiskivinnuserfrøðingur.

Hann, sum er útbúgvinn fiskilivfrøðingur, er háttvirdur í altjóða høpi sum fiskivinnuserfrøðingur og hevur í ein mansaldur røkt týðandi, høg størv innan bæði føroyska og altjóða fiskivinnuumsiting og –ráðgeving.

Virðingin røkkur tvørtur um heimlig floksmørk, men hann hevur ongantíð dult, at hann hoyrir heima í vinstru síðu á føroyska loysingarveinginum – Í Tjóðveldi, har sonur hansara er floksformaður.

Tí vekir tað serligan ans, at hann gongur ímóti fiskivinnunýhugsanunum hjá andstøðuni á Løgtingi, har serliga Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin berjast fyri at fáa skipað okkara fiskivinnu undir beinhørðum marknaðartreytum kjølfest í einari uppboðssølu, har loyvir, fiskidagar, kvotur og fiskirættindi annars av einhvørrum slagi alla tíðina skulu verða til keyps og sølu.

- Sjálvt kendi íslendski professarin Ragnar Arnason (búskapar- og samfelagsfrøðingur, serfrøðingur í fiskivinnu, professari við lærda háskúlan í Reykjavík, red.), ið annars er ein hin ídnasti fortalarin fyri umsetilgheit í fiskivinnuni, heldur, at tað ber ikki til, at loyva marknaðarkreftunum einsamøllum at skipa fiskivinnuna. Vinnan vil hava vissu fyri, hvat hvør veiðu-



- Tað ber ikki til, at loyva marknaðarkreftunum einsamøllum at skipa fiskivinnuna. Vinnan vil hava vissu fyri, hvat hvør veiðubólkur eigur hvørt fiskiárið, og tá lok er lagt á tann partin, vilja teir sleppa at fiska, sigur Kjartan Hoydal

bólkur eigur hvørt fiskiárið, og tá lok er lagt á tann partin, vilja teir sleppa at fiska, sigur Kjartan Hoydal.

Fjølbroyttur floti

Hann leggur dent á, at ein uppboðssøluskipan heldur ikki fer at tryggja okkum ein fjølbroyttan flota, um tað er tað, vit vilja hava.

- Tað haldi eg avgjørt, at vit skulu hava. Vit skulu

minnst til, at tað er ein grund til, at flotin er samansettur, soleiðis sum hann er, við teimum ymisku veiðibólkum. Tað er tí, menn hava sæð, at tað loysir seg at fiska eitt slag við línu, eitt annað við gørnum, eitt triðja við trolu og so framvegis. At so at kalla allur botnfiskiskapurin í fleiri ár hevur ligið í tungum sjógvi er ikki at kasta verandi fiskivinnuskipan fyri, men

umsitingini av henni, sigur hann.

Kjartan Hoydal var fiskivinnustjóri í landsstýrinum, tá lógin um vinnuligan fiskiskap kom í 1994, og tá fiskidagaskipanin kom tvey ár seinni. Hann var so stutt knýttur at lógar- og reglasmíðinum tá, og hann er als ikki samdur við teimum, ið geva lógini um vinnuligan fiskiskap og fiski-

dagaskipanini alla skyldina fyri, at fiskivinnuumsitingin ikki virkar nóg væl – onkur vil siga, at hon als ikki virkar.

- Lógin um vinnuligan fiskiskap er líka góð í dag, sum tá hon kom fyri 20 árum síðani. Trupulleikin er fyrisitingin av lógini. Her hevur man so líðandi broytt fyrisitingarhátt og munnagongdir. Umsitingin av lógini er vordin so skeiklað, at æt-

lanin við henni í mongum førum ikki kennist aftur. Til dømis blivu ídnaðarloyvini vakt til lívs aftur, sjálvt um tað var greitt fyri øllum í politisku skipanini, tá lógin kom, at gomlu ídnaðarskipini ikki høvdu rætt at fiska í heimasjógvi. Og Anfinn Kallsberg og Jørgen Niclasen loyvd, at veiðiloyvi vórðu seld, so tey kundu kapitaliserast. Tað var annars eisini púra greitt í lógini fyri øllum, at veiðiloyvini skuldu fella aftur til landið, tá loyvishavarin gavst at brúka tey, sigur Kjartan Hoydal.

Fiskidagar av kós

Umsitingin av fiskidagaskipanini er eisini langt síðani farin av sporinum, heldur hann, tí hon er ongantíð stillað rætt í mun til økt og broytt veiðutrýst, síðani skipanin kom í 1996.

Men her vísir hann á, at tað ikki bert er galið við politisku umsitingini av fiskidagaskipanini. Visundaliga grundarlagið hevur eisini vantað.

- Stovnsmetingarar av hvørjum botnfiskastovni sær, sum er grundarlagið undir tilmælunum hjá Havstovuni, kann ikki brúkast til endamálið við eini fiskidagaskipan. Tá vit gjørdur skipanina, var tað avgerandi at rokna út, hvat hvør skipabólkur var mentur at fiska av stovnunum fyri hvønn fiskidag. Tá ber eisini til at rokna út, hvussu nógvar fiskidagar, ein bólkur skal hava, fyri at veiðan er burðardygg. Men Havstovan metir bara um stovnin og roknar ikki út hósandi fiskidagatalið. Avleiðingin er, at veiðiflotin ikki verður umsitin rætt, ov nóg skip eru í serliga trolara og línubólkunum, og ongin fær optimalt burtur úr fíggarliga, staðfestir Kjartan Hoydal.

Hann leggur tó dent á, at tað ikki bert er vánalig umsiting og ovurveiða, ið er orsök til ringa standin hjá føroysku botnfiskastovnunum.

- Veiðutrýstið hevur verið ov høgt, men náttúran hevur eisini verið ímóti. Góða gongdin hjá stovnunum og í fiskiskapinum steðgaði í 2002, og tað var áðrenn, at skipanin varð so skeiklað, sum hon er nú, staðfestir Kjartan Hoydal.

Virðið galdandi lóg

Samanumtikið heldur Kjartan Hoydal ikki, at tað er neyðugt við kollveltandi broytingum í lógini um vinnuligan fiskiskap, og mælir til, at fiskiskapurin framhaldandi verður skipaður við veiðiloyvum, fiskidøgum, kvotum, stongdum leiðum og